

ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА. ПРИРОДОРЕСУРСНЕ ПРАВО

Данилюк Л.Р.

ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ СУБ'ЄКТІВ ПРАВОВІДНОСИН ВИКОРИСТАННЯ МИСЛИВСЬКИХ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

УДК 349.6:639.1

Постановка проблеми. Суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів за ступенем участі в цих правовідносинах можна поділити на основних і додаткових.

До основних суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів належать: 1) користувачі мисливських угідь; 2) власники та/або користувачі земельних ділянок, на яких знаходяться мисливські угіддя; 3) органи державного управління в галузі мисливського господарства; 4) мисливці. А до додаткових: 1) фізичні та юридичні особи, які виступають однією з сторін за договорами щодо продукції полювання та мисливських трофеїв; 2) фізичні особи-підприємці та юридичні особи, які займаються мисливським собаківництвом (оскільки відповідну діяльність можуть здійснювати й користувачі мисливських угідь в процесі ведення мисливського господарства та інші особи, для яких мисливське собаківництво є єдиним видом діяльності). Але ці особи є суб'єктами даних правовідносин тільки в разі використання мисливських тварин, вольєрної дичини, підсадної дичини при підготовці до полювань, випробувань та змагань, а також в процесі проведення випробувань та змагань собак мисливських порід; 3) фізичні особи, які використовують мисливські природні ресурси в порядку загального використання та фізичні, юридичні особи, які використовують їх у порядку спеціального використання при так званих вторинних видах використання; 4) громадські організації мисливців у які, згідно з ст. 11 Закону України «Про

мисливське господарство та полювання» [1], громадяни можуть добровільно об'єднуватись з метою задоволення своїх законних інтересів у здійсненні полювання, сприяння веденню мисливського господарства, розвитку мисливського собаківництва; 5) громадські інспектори з охорони довкілля та громадські мисливські інспектори, які здійснюють громадський контроль за полюванням відповідно ст. 38 цього ж Закону.

Такий широкий суб'єктний склад досліджуваних правовідносин, відсутність його нормативного визначення та законодавчого закріплення переліку потенційних учасників даних правовідносин, зумовлює й неналежний рівень систематизації їх прав і обов'язків, що потребує упорядкування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Правовідносини використання мисливських природних ресурсів, їх суб'єктний склад і безпосередньо зміст, а також практичні аспекти здійснення окремих прав і обов'язків виступають предметом наукових обговорень у працях Н. Р. Кобецької, Л. Д. Нечипорук, В. В. Овдієнка, О. Р. Проціва, П. В. Тихого та інших. Однак визначення та систематизація прав і обов'язків, закріплених законодавством за конкретними суб'єктами правовідносин використання мисливських природних ресурсів і надалі залишаються актуальними.

Мета цієї статті полягає в вивченні та упорядкуванні нормативно визначених прав і обов'язків суб'єктів використання мисливських природних ресурсів.

Виклад основного матеріалу. Спершу пропонуємо розглянути права та обов'язки основних суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів.

1. Користувачі мисливських угідь.

Права та обов'язки користувачів мисливських угідь закріплені в ст. 30 Закону України «Про мисливське господарство та полювання». Однак вони наділені значно ширшим колом правомочностей, що підтверджується в ч. 3 ст. 30 Закону, відповідно до якої, користувачі мисливських угідь можуть мати й інші передбачені законом права та обов'язки щодо використання мисливських тварин та користування мисливськими угіддями.

Деталізація означених прав та обов'язків для окремих користувачів мисливських угідь відбувається шляхом укладання договору про умови ведення мисливського господарства [2, с. 92]. Проте договори про умови ведення мисливського господарства, які укладаються сьогодні, повністю відтворюють положення Типового договору, який є недосконалим, фактично не містить взаємних зобов'язань сторін, не забезпечує можливості врахування і гарантування інтересів користувачів мисливських угідь, не деталізує умови та порядок ведення мисливського господарства, зобов'язання користувачів мисливських угідь та форми відповідальності за порушення цих зобов'язань [3, с. 199]. Водночас крім договору й положень інших нормативно-правових актів, які регулюють відповідну сферу відносин, права та обов'язки користувачів мисливських угідь першочергово деталізуються в інших статтях Закону України «Про мисливське господарство та полювання».

Відповідно до Закону, користувачі мисливських угідь мають право: 1) користуватися державним мисливським фондом у межах мисливських угідь (п. 1 ч. 1 ст. 30); 2) використовувати мисливських тварин та користуватися мисливськими угіддями в установленому порядку (п. 2, п. 8 ч. 1 ст. 30, ч. 4 ст. 22); 3) розпоряджатися мисливськими тваринами та продукцією полювання, добутими або набутими в інший спосіб у законному порядку, і доходами від їх реалізації (п. 3 ч. 1 ст. 30, ч.ч. 2–5 ст. 35), а також доходами від реалізації мисливцям ліцензій та відстрільних карток на добування мисливських тварин, продукції полювання (у тому числі живих мисливських тварин), надання послуг, іншими надходженнями від ведення мисливського господарства (ч. 1 ст. 36); 4) організувати полювання для мисливців, у тому числі шляхом укладення відповідних договорів з ними або з юридичними особами, що представляють їхні інтереси, зокрема іноземними, надавати повний комплекс послуг, пов'язаних із здійсненням полювання, включаючи проживання, харчування, пересування мисливців та осіб, які їх супроводжують (п. 4 ч. 1 ст. 30); 5) для потреб мисливського господарства, у встановленому порядку, за згодою власників або користувачів земельних ділянок, будувати

на мисливських угіддях необхідні будівлі та біотехнічні споруди, вирощувати кормові культури, створювати захисні насадження, проводити штучне обводнення, здійснювати інші заходи, пов'язані з веденням мисливського господарства, які не суперечать законодавству та інтересам власників або користувачів земельних ділянок (ч. 5 ст. 21) та отримувати відшкодування вартості будівель, споруд та іншого нерухомого майна, яке належить їм на праві власності, у разі переходу права користування мисливськими угіддями від них до інших користувачів (п. 5 ч. 1 ст. 30); 6) регулювати чисельність диких тварин, проводити відстріл та відлов бродячих котів і собак, вживати невідкладних заходів для вилучення та ізоляції тварин, що мають ознаки хвороб, небезпечних для життя та здоров'я людей (п. 7 ч. 1 ст. 30, ч. 1 ст. 32, ч. 2 ст. 33) та безоплатно забезпечувати мисливців, які добувають тварин, зазначених у ч. 2 ст. 33, набоями та іншим необхідним спорядженням (ч. 3 ст. 33); 7) на гарантії і захист своїх прав (ст. 31); 8) на відшкодування збитків, від порушників правил полювання за добути незаконним шляхом тварини (п. 6 ч. 1 ст. 30), збитків, заподіяних власниками собак, які допустили їх у мисливські угіддя без нагляду (ч. 4 ст. 34), збитків, завданих суб'єктами правовідносин використання мисливських природних ресурсів та іншими особами.

Згідно з положеннями Закону, користувачі мисливських угідь зобов'язані: 1) користуватися мисливськими угіддями та вести мисливське господарство на підставі відповідно оформлених документів у встановленому цим Законом порядку (ч.ч. 2–3, ч. 6 ст. 21); 2) вносити плату за користування мисливськими угіддями (ст. 24); 3) сплачувати збір за використання мисливських тварин як природного ресурсу загальнодержавного значення (ст. 25); 4) додержуватися встановлених правил, норм, лімітів і строків добування мисливських тварин (п. 1 ч. 2 ст. 30, ч.ч. 6–7 ст. 17, ч. 2 ст. 19); 5) виконувати біотехнічні та інші комплексні заходи, виділяти земельні ділянки для охорони і відтворення мисливських тварин, збереження і поліпшення середовища їх перебування, щорічно вкладати кошти на їх охорону і відтворення, визначати пропускну спроможність мисливських угідь та забезпечувати їх

упорядкування, не допускати до полювання мисливців у кількості, що перевищує пропускну спроможність мисливських угідь (п. 2, п.п. 10–11 ч. 2 ст. 30); 6) раціонально використовувати державний мисливський фонд, не допускати погіршення екологічного стану мисливських угідь (п. 3 ч. 2 ст. 30); 7) проводити первинний облік чисельності і добування мисливських тварин, вивчати їх стан та характеристики угідь і в установленому порядку подавати цю інформацію органам, які здійснюють державний облік чисельності тварин та облік їх добування, ведення державного кадастру і моніторингу тваринного світу (п. 4 ч. 2 ст. 30); 8) негайно інформувати обласні, Київську, Севастопольську міські державні адміністрації, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах ветеринарної медицини, санітарного та епідемічного благополуччя населення, ветеринарні, санітарно-епідеміологічні служби про виявлення випадків захворювань тварин, погіршення стану середовища їх перебування, виникнення загрози знищення та загибелі тварин, здійснювати комплексні заходи щодо профілактики і боротьби із захворюваннями (п. 5 ч. 2 ст. 30); 9) обладнати згідно з ветеринарно-санітарними вимогами майданчики для оброблення відстріляної на полюванні дичини та забезпечити проведення посадовими особами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері ветеринарної медицини, ветеринарно-санітарної експертизи дичини, призначеної для використання на харчові цілі (п. 6 ч. 2 ст. 30); 10) здійснювати охорону державного мисливського фонду, створювати єгерську службу (п. 7 ч. 2 ст. 30, ст. 29); 11) додержуватися режиму охорони тварин, занесених до Червоної книги України і включених до переліків видів тварин, які підлягають особливій охороні на території Автономної Республіки Крим та областей, у межах наданих у користування мисливських угідь (п. 8 ч. 2 ст. 30); 12) не допускати самовільного переселення або акліматизації тварин (п. 9 ч. 2 ст. 30); 13) здійснювати заходи щодо виконання загальнодержавних і місцевих екологічних програм з питань охорони тваринного світу (п. 12 ч. 2 ст. 30); 14) самостійно при-

пиняти використання мисливських тварин у разі погіршення їх стану та умов існування, зниження відтворювальної здатності та виникнення загрози знищення тварин, негайно вживати заходів до усунення негативних факторів впливу на тварин і середовище їх перебування (п. 13 ч. 2 ст. 30); 15) безперешкодно допускати до перевірки стану мисливських угідь, усіх об'єктів, де утримуються, перероблюються та реалізуються мисливські тварини, посадових осіб, уповноважених здійснювати державний контроль у галузі мисливського господарства та полювання, своєчасно виконувати їх законні вимоги (п. 14 ч. 2 ст. 30); 16) виділяти для натаскування, наганання, вимуштрування, польових випробувань і змагань мисливських собак окремі ділянки, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, у строки, які встановлюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері лісового та мисливського господарства (ч. 1 ст. 34); 17) реєструвати мисливські трофеї, одержані від добутих копитних тварин, з оформленням відповідного трофейного листа із зазначенням у ньому місця, часу їх добування, оцінки трофейної якості, номера ліцензії, за якою вони добуті (ч. 7 ст. 35); 18) не порушувати прав суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів та інших осіб і відшкодовувати завдані їм збитки, нести відповідальність за порушення законодавства у галузі мисливського господарства та полювання і відшкодовувати збитки, завдані унаслідок його порушення (ст.ст. 42–43); 19) забезпечувати фізичним особам безперешкодний і безоплатний доступ до мисливських угідь для реалізації ними права загального природокористування, здійснювати заходи, спрямовані на забезпечення їх безпеки під час перебування в межах мисливських угідь.

2. Власники та/або користувачі земельних ділянок, на яких знаходяться мисливські угіддя.

Ці суб'єкти, відповідно до Закону, мають право: 1) погоджувати подання центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері лісового та мисливського господарства, за яким приймається рішення Верховної Ради Автономної

Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських рад про надання мисливських угідь у користування (ч. 1 ст. 22); 2) надавати згоду користувачам мисливських угідь будувати на мисливських угіддях необхідні будівлі та біотехнічні споруди, вирощувати кормові культури, створювати захисні насадження, проводити штучне обводнення для потреб мисливства, здійснювати інші заходи, пов'язані з веденням мисливського господарства, які не суперечать законодавству та їх інтересам (ч. 5 ст. 21); 3) переважне право на користування мисливськими угіддями (ч. 4 ст. 22); 4) на плату за користування мисливськими угіддями (ч. 2 ст. 24); 5) на відшкодування збитків, завданих суб'єктами правовідносин використання мисливських природних ресурсів та іншими особами.

Водночас, власники та/або користувачі земельних ділянок, на яких знаходяться мисливські угіддя зобов'язані: 1) укладати з користувачами мисливських угідь відповідні договори, які регулюють відносини між ними (ч. 6 ст. 21); 2) виконувати умови таких договорів; 3) не порушувати прав суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів та інших осіб і відшкодувати завдані їм збитки, нести відповідальність за порушення законодавства у галузі мисливського господарства та полювання і відшкодувати збитки, завдані унаслідок його порушення (ст.ст. 42–43).

3. Органи державного управління в галузі мисливського господарства.

Права та обов'язки органів державного управління в галузі мисливського господарства розкриваються через їх повноваження. Так для органів загальної компетенції вони визначені Законом України «Про мисливське господарство та полювання» (ст. 5, ст.ст. 7–10, ст. 37). А повноваження органів спеціальної компетенції відображені: для Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України – в ст.ст. 6–6-1, 37 Закону та в п.п. 1, 3 (пп. 3), 4 (пп. 156) Положення про Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України [4], для Державного агентства лісових ресурсів України – в ст.ст. 6-1, 37 Закону та в п.п. 1, 3–6, 11 Положення про Державне агентство лісових ресурсів України [5],

для Державної лісової охорони – в п.п. 1, 5, 5, 6–7 Положення про державну лісову охорону, лісову охорону інших лісокористувачів та власників лісів [6], для інших центральних органів виконавчої влади, які відповідно до їх повноважень виконують одну або декілька природоохоронних функцій стосовно всіх природних об'єктів (функціональне управління) – в положеннях про ці органи.

4. Мисливці.

Чіткий перелік їх прав і обов'язків у Законі України «Про мисливське господарство та полювання» відсутній. Проте їх можна виділити проаналізувавши окремі статті Закону та інші нормативно-правові акти. Отже, до прав мисливців належать: 1) право на здійснення полювання (ч. 1 ст. 12, ч. 1 ст. 13); 2) право власності на деяку продукцію полювання, добуту ними під час полювання (у тому числі на мисливські трофеї) (ч. 1, ч. 7 ст. 35); 3) переважне право на придбання продукції полювання, добутої ними під час полювання, якщо на неї не виникає право власності у порядку, визначеному ч. 1 ст. 35 Закону (ч. 2 ст. 35); 4) право на так звану «частку мисливця», в разі реалізації м'яса копитних тварин, добутих ними під час полювання (ч. 3 ст. 35); 5) право об'єднуватися у громадські організації мисливців (ст. 11); 6) право на належну якість послуг щодо здійснення полювання (тобто, на належну організацію полювання), якщо вони є замовниками таких послуг; 7) право на оскарження рішень, дій і бездіяльності органів державного управління в галузі мисливського господарства, інших суб'єктів правовідносин використання мисливських природних; 8) право на відшкодування збитків, завданих суб'єктами правовідносин використання мисливських природних ресурсів і іншими особами.

Водночас мисливці зобов'язані: 1) під час здійснення полювання, транспортування або перенесення продукції полювання мати документи, що засвідчують право на полювання (ч. 2 ст. 14); 2) пред'являти документи, що засвідчують право на полювання на вимогу осіб, уповноважених здійснювати контроль у галузі мисливського господарства та полювання (ч. 2 ст. 14); 3) дотримуватися правил проведення полювань (р.р. I–II Положення про

правила проведення полювань, поведження із зброєю та порядок видачі ліцензій на добування мисливських тварин [7]); 4) дотримуватися правил поведження зі зброєю (р. III цього ж Положення, г. 12 Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів [8], яка зокрема визначає порядок придбання, зберігання та носіння, перевезення мисливської вогнепальної нарізної і гладкоствольної зброї, бойових припасів до неї, основних частин зброї, пневматичної, охолощеної та холодної зброї, пристроїв та патронів до них громадянами); 5) дотримуватися строків полювання (ст. 19); 6) дотримуватися заборон щодо здійснення полювання (ст. 20); 7) здавати користувачам мисливських угідь шкури, м'ясо, роги та ікла копитних тварин, добутих у процесі полювання, а також відловлені живі тварини та реєструвати мисливські трофеї, одержані від добутих копитних тварин (ч. 2, ч. 7 ст. 35); 8) не порушувати прав суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів та інших осіб і відшкодовувати завдані їм збитки, нести відповідальність за порушення законодавства у галузі мисливського господарства та полювання і відшкодовувати збитки, завдані унаслідок його порушення (ст.ст. 42–43); 9) виконувати інші обов'язки, наприклад, дотримуватися наказів користувачів мисливських угідь щодо здійснення полювання та в процесі його здійснення тощо.

Щодо прав і обов'язків додаткових суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів, потрібно зазначити, що вони:

1) для фізичних і юридичних осіб, які виступають однією з сторін за договорами щодо продукції полювання та мисливських трофеїв деталізуються безпосередньо в відповідних договорах (водночас на них поширюються права та обов'язки, які містяться в положеннях про договірні зобов'язання Книги п'ятої Цивільного кодексу України [9]);

2) для фізичних осіб-підприємців і юридичних осіб, які займаються мисливським собаківництвом закріплені в ч. 1 ст. 34, ст.ст. 42–43 Закону України «Про мисливське господарство та полювання» та конкретизуються в п.п. 3, 7 Положення про мисливське собаківництво в Україні [10], локальних нормативно-правових актах в галузі мисливського господарства, зокрема, Всеукраїнської громадської організації «Кінологічна Спілка України», Всеукраїнської громадської організації «Федерація мисливського собаківництва України» тощо;

3) для фізичних осіб, які використовують мисливські природні ресурси в порядку загального використання та фізичних, юридичних осіб, які використовують їх у порядку спеціального використання при, так званих, вторинних видах використання відображаються, в основному, в р.р. III, VII Закону України «Про тваринний світ» [11], ст.ст. 42–43 Закону України «Про мисливське господарство та полювання»;

4) для громадських організацій мисливців визначаються р. III Закону України «Про громадські об'єднання» [12] та безпосередньо статутами цих організацій;

5) для громадських інспекторів із охорони довкілля та громадських мисливських інспекторів регламентуються ст. 38, ч.ч. 2–3 ст. 39, ст.ст. 42–43 Закону України «Про мисливське господарство та полювання», п. 5 – п. 6 Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля [13], п. 3 Положення про громадських мисливських інспекторів [14].

Висновки. Отже, суб'єктами правовідносин використання мисливських природних ресурсів є їх учасники, які наділені суб'єктивними правами та юридичними обов'язками, здатні реалізовувати ці суб'єктивні права й виконувати відповідні юридичні обов'язки та нести юридичну відповідальність за невиконання чи неналежне виконання юридичних обов'язків, перевищення меж здійснення своїх суб'єктивних прав.

Суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів за ступенем участі в цих правовідносинах можна поділити на основних і додаткових.

Права та обов'язки суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів, в силу специфіки самих правовідносин і широкого кола їх потенційних учасників, характеризуються об'ємністю та розпорошеністю як у рамках Закону України «Про мисливське господарство та полювання», так і по інших нормативно-правових актах. Тому в даній статті зроблено спробу, шляхом детального аналізу спеціального законодавства, визначити та упорядкувати систему прав і обов'язків основних і додаткових суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів.

1. *Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22.02.2000 р. № 1478-III. Дата оновлення: 10.03.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1478-14#Text> (дата звернення: 09.11.2022).*
2. *Овдієнко В. В. Правове регулювання мисливства в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2014. 211 с.*
3. *Кобецька Н. Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника, 2016. 271 с.*
4. *Деякі питання Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25.06.2020 р. № 614. Дата оновлення: 12.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.11.2022).*
5. *Про затвердження Положення про Державне агентство лісових ресурсів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2014 р. № 521. Дата оновлення: 01.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/521-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.11.2022).*
6. *Про затвердження Положення про державну лісову охорону, лісову охорону інших лісокористувачів та власників лісів: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.09.2009 р. № 976. Дата оновлення: 26.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/976-2009-%D0%BF> (дата звернення: 09.11.2022).*
7. *Про затвердження Положення про правила проведення полювань, поводження із зброєю та порядок видачі ліцензій на добування мисливських тварин: Наказ Міністерства аграрної політики та продо-*

- вольства України від 17.10.2011 р. № 549. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1211-11#Text> (дата звернення: 09.11.2022).
8. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів: Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 р. № 622. Дата оновлення: 02.09.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0637-98#Text> (дата звернення: 09.11.2022).
 9. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 10.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 09.11.2022).
 10. Про затвердження Положення про мисливське собаківництво України: Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 10.06.2013 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1347-13#Text> (дата звернення: 09.11.2022).
 11. Про тваринний світ: Закон України від 13.12.2001 р. № 2894-III. Дата оновлення: 08.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text> (дата звернення: 09.11.2022).
 12. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI. Дата оновлення: 12.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення: 09.11.2022).
 13. Про затвердження Положення про громадських інспекторів з охорони довкілля: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 27.02.2002 р. № 88. Дата оновлення: 06.07.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0276-02#Text> (дата звернення: 09.11.2022).
 14. Про затвердження Положення про громадських мисливських інспекторів: наказ Державного комітету лісового господарства України від 01.03.2002 р. № 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0290-02#Text> (дата звернення: 09.11.2022).

Данилюк Л. Р. Права та обов'язки суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів

Суб'єктами правовідносин використання мисливських природних ресурсів є їх учасники, які наділені суб'єктивними правами та юридичними обов'язками, здатні реалізовувати ці суб'єктивні права й виконувати відповідні юридичні обов'язки та нести юридичну відповідальність за невиконання чи неналежне

виконання юридичних обов'язків, перевищення меж здійснення своїх суб'єктивних прав.

Суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів за ступенем участі в цих правовідносинах можна поділити на основних і додаткових.

До основних суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів належать: 1) користувачі мисливських угідь; 2) власники та/або користувачі земельних ділянок, на яких знаходяться мисливські угіддя; 3) органи державного управління в галузі мисливського господарства; 4) мисливці. А до додаткових: 1) фізичні та юридичні особи, які виступають однією з сторін за договорами щодо продукції полювання та мисливських трофеїв; 2) фізичні особи-підприємці та юридичні особи, які займаються мисливським собаківництвом; 3) фізичні особи, які використовують мисливські природні ресурси в порядку загального використання та фізичні, юридичні особи, які використовують їх у порядку спеціального використання при так званих вторинних видах використання; 4) громадські організації мисливців; 5) громадські інспектори з охорони довкілля та громадські мисливські інспектори.

Права та обов'язки суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів, в силу специфіки самих правовідносин і широкого кола їх потенційних учасників, характеризуються об'ємністю та розпорошеністю як у рамках Закону України «Про мисливське господарство та полювання», так і по інших нормативно-правових актах.

Тому визначення та систематизація прав і обов'язків, закріплених законодавством за конкретними суб'єктами правовідносин використання мисливських природних ресурсів і надалі залишаються актуальними.

Мета цієї статті полягає в вивченні та упорядкуванні нормативно визначених прав і обов'язків суб'єктів використання мисливських природних ресурсів.

Відповідно в даній статті зроблено спробу, шляхом детального аналізу спеціального законодавства, встановити систему прав і обов'язків основних і додаткових суб'єктів правовідносин використання мисливських природних ресурсів.

Ключові слова: мисливські природні ресурси та їх використання; правовідносини використання мисливських природних ресурсів; суб'єкти та зміст правовідносин використання мисливських природних ресурсів.

Danyliuk L. R. Rights and Obligations of Subjects of Legal Relations of Use of Hunting Natural Resources

Subjects of legal relations of use of hunting natural resources are their participants, who are endowed with subjective rights and legal obligations, are able to exercise these subjective rights and fulfill the corresponding legal obligations, and bear legal responsibility for non-fulfillment or improper fulfillment of legal obligations, exceeding the limits of exercising one's subjective rights.

Subjects of legal relations of use of hunting natural resources can be divided into main and additional according to the degree of participation in these legal relations.

To main subjects of legal relations of use of hunting natural resources belong: 1) users of hunting grounds; 2) owners and/or users of land sections on which hunting grounds are located; 3) state authorities in the field of hunting economy; 4) hunters. And to additional: 1) individuals and legal entities who act as one of the parties to contracts regarding hunting products and hunting trophies; 2) individuals-entrepreneurs and legal entities engaged in hunting dog breeding; 3) individuals who use hunting natural resources in the order of general use and individuals and legal entities who use them in the order of special use in so-called secondary types of use; 4) public organizations of hunters; 5) public environmental protection inspectors and public hunting inspectors.

Rights and obligations of subjects of legal relations of use of hunting natural resources, due to the specificity of the legal relations themselves and a wide range of their potential participants, are characterized by volume and spread both within the framework of the Law of Ukraine “On Hunting Economy and Hunting” and other normative-legal acts.

Therefore, the definition and systematization of rights and obligations fixed by legislation for specific subjects of legal relations of use of hunting natural resources are relevant.

The purpose of this article is to study and organize legally defined rights and obligations of subjects of use of hunting natural resources.

Accordingly, in this article the attempt is made, through the detailed analysis of special legislation, to establish the system of rights and obligations of main and additional subjects of legal relations of use of hunting natural resources.

Keywords: hunting natural resources and their use; legal relations of use of hunting natural resources; subjects and content of legal relations of use of hunting natural resources.

Кобецька Н. Р.

ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРАВОВА ПРИРОДА ГЕОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ НАДР

УДК 349.6:550.8

Геологічне вивчення надр є одним з різновидів права користування надрами, які закріплені Кодексом України про надра. З теоретичної точки зору його можна розглядати як об’єктивне право – систему норм права, які регулюють відносини, пов’язані з геологічним дослідженням надр, пошуком, розвідкою, дослідно-промисловою розробкою родовищ корисних копалин; як суб’єктивне право – закріплену законодавством можливість суб’єктів здійснювати відповідну діяльність з дотриманням правових вимог; як